

Õiguskantsler

Teie 16.05.2022 nr

Meie 03.06.2022 nr 6-1/220797/2203024

Väärtpaberite võõrandamisest saadud kahju ja kohustusliku kogumispensioni väljamaksed

Austatud avaldaja

Palusite õiguskantsleri hinnangut, kas Maksu- ja Tolliamet toimis õiguspäraselt, kui keeldus Teile tagastamast kohustusliku kogumispensioni väljamakselt tasutud tulumaksu. Soovisite osa makstud tulumaksust tagasi saada, kuna kandsite teiste väärtpaberite võõrandamisest tekkinud kahju ning leidsite, et see kahju tuleks kohustusliku kogumispensioni väljamaksest maha arvata. Maksu- ja Tolliamet põhjendas keeldumist sellega, et [tulumaksuseadus](#) (TuMS) ei näe ette pensionifondi osakute võõrandamisel saadud sissetulekust väärtpaberikahju maha arvamist. Seepärast palusite kontrollida, kas tulumaksuseadus on kooskõlas võrdse kohtlemise põhimõttega (põhiseaduse § 12).

Maksu- ja Tolliameti otsus tulumaksu tagastamisest keelduda oli õiguspärane. Kohustusliku kogumispensioni väljamaksete maksustamine on reguleeritud tulumaksuseaduse §-s 20¹. Ehkki ka kohustusliku kogumispensioni fondi osakud on väärtpaberid, maksustatakse selle fondi osakute võõrandamisel saadud sissetulekut erireeglite järgi. See tähendab, et muude väärtpaberite võõrandamisest saadud kahju ei saa II samba väljamaksest maha arvata.

TuMS § 39 lõike 1 teises lauses on selgitatud kahju tähendust järgmiselt: „Väärtpaberi võõrandamisest saadud kasu ja kahjuna käsitatakse § 15 lõigetes 1–3¹ sätestatud juhtudel saadud väärtpaberiga seotud kasu ja kahju.“ Viidatud sätetes on tõesti reguleeritud väärtpaberite võõrandamisest saadud kasu maksustamist, kuid need sätted ei kehti kohustusliku kogumispensioni osakute kohta. TuMS §-s 39 ei ole viidatud TuMS §-le 20¹, mis reguleerib kohustusliku kogumispensioni väljamaksete maksustamist. Järelikult on selge, et parlament ei näe võimalust väärtpaberite võõrandamisest saadud kahju II samba väljamakselt maha arvata.

Teise samba pensionifondi väljamakselt tuleb maksta tulumaksu, olenemata sellest, kas osakuomanik sai osakute müügist kasu või kahju. II samba pensionifondi tehtud sissemaksed on maksustatavast tulust maha arvatud. Peale selle moodustab osa II pensionisamba väljamaksetest tegelikult inimese töötasult tasutud sotsiaalmaks (4% sotsiaalmaksust kanti kohustusliku kogumispensioni fondi). Ka need asjaolud selgitavad, miks kehtivad II samba väljamaksete maksustamise kohta teistsugused reeglid kui teiste väärtpaberitehingute maksustamise kohta.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Mõnda muusse investeerimisfondi investeerinud inimesel on võimalik väärtpaberite võõrandamisest saadud kahju väärtpaberite võõrandamisest saadud kasust maha arvata. Pensionifondi kaudu investeerimisel selline võimalus puudub. Sellegipoolest ei ole siin tegu ebavõrdse kohtlemisega. Põhiseadus nõuab võrdses olukorras olevate inimeste võrdset kohtlemist.

Kohustuslik kogumispension on riigi kehtestatud reeglite järgi loodud investeerimisvorm, millega enne 1983. aastat sündinud inimesed võisid liituda vabatahtlikult. Kohustusliku kogumispensioniga liitumisel pidi inimene teadma, et selles fondis olevat raha maksustatakse erireeglite järgi ning et kohustusliku kogumispensioni väljamaksest tekkivat maksustatavat tulu ei saa vähendada muude väärtpaberite võõrandamisest saadud kahju võrra.

Enne kohustusliku kogumispensioni reformi ei olnud inimestel üldjuhul võimalik fondi osakuid võõrandada enne pensioniea saabumist. Kohustusliku kogumispensioni reformiga anti inimestele võimalus võtta II sambast raha välja enne pensioniiga.

Igale investeerimisviisile võivad kehtida erinevad maksureeglid, vastasel juhul ei oleks Riigikogul võimalik luua maksustamise eriskeeme. Nii näiteks maksustatakse investeerimiskontol olevat raha teisiti kui raha, mis on saadud selliste väärtpaberite võõrandamisest, mis ei ole investeerimiskontol. Sedagi ei ole põhjust pidada põhjendamatuks ebavõrdseks kohtlemiseks. Igal inimesel on võimalik valida selline investeerimisviis, mille maksustamise reeglid tunduvad talle meelepärased.

Austusega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise